

TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ

FARMASÖTİKLERDE KALİTE GÜVENCESİ:

Kılavuz Bilgiler

İyi Üretim Uygulamaları ve Denetim

Willy Brandt Sokak No: 9 Çankaya/ANKARA

Tel: 0 312 409 81 00

Fax: 0 312 409 81 09

e-mail: teb@teb.org.tr

Web Adresi: www.teb.org.tr

Ücretsiz dağıtılmaktadır, Aralık 2005 © TEB Ankara/1000 Adet Basılmıştır

---

TEB YAYINLARI

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Candan İpekçi
Baskı: Yorum Matbaacılık (0312) 395 21 12

İçindekiler

GİRİŞ	5
BÖLÜM I - DSÖ (WHO) İYİ ÜRETİM UYGULAMALARI [GMP]: FARMASÖTİK ÜRÜNLER İÇİN TEMEL PRENSİPLER	11
Giriş	11
Genel Düşünceler	12
Sözlük	12
1. Kalite Güvence	16
2. Farmasötik Ürünler İçin İyi Üretim Uygulamaları (GMP)	17
3. Sağlık koruma ve Hijyen	18
4. Nitelik ve Validasyon	18
5. Şikayetler	19
6. Ürünlerin Toplanması	19
7. Sözleşmeli (Taşeron) Üretim ve Analiz	20
8. Kendi Kendine Denetim ve Kalite Denetimleri	21
9. Personel	23
10. Eğitim	25
11. Kişisel Hijyen	26
12. Tesisler	27
13. Ekipman	30
14. Materyaller	30
15. Dokümantasyon	34
16. Üretimde Ürün Uygulamaları	41
17. Kalite Kontrolde Ürün Uygulamaları	44
Referanslar	47
BÖLÜM 2 - DSÖ İYİ ÜRETİM UYGULAMALARI: BAŞLANGIÇ MATERYALLERİ AKTİF FARMASÖTİK MUHTEVİYAT TOPLU İLAÇ MADDELERİ]	49
Açıklama	49
Genel Düşünceler	49
1. Personel	50
2. Tesisler	50
3. Ekipman	50
4. Sağlık Koşullarının İyileştirilmesi	51
5. Dokümantasyon	51
6. Üretim İşlem Prosedürleri	52
7. Paketleme	53

BÖLÜM 3 - FARMASÖTİK YARDIMCI MADDELER	55
1. Genel Düşünceler	55
2. Sözlük	57
3. Kendi Kendine Denetim ve Kalite Oditleri	57
4. 2 Temizlik Programı	58
5. Materyaller	59
6. Dokümantasyon	60
7. Üretimde ve Kalite Kontrolde Ürün Uygulamaları	62
BÖLÜM 4 - DSÖ İYİ ÜRETİM UYGULAMALARI:	
SPEŞİFİK FARMASÖTİK ÜRÜNLER STERİL FARMASÖTİK ÜRÜNLER	69
Giriş Notu	69
1. Genel Düşünceler	69
2. Kalite kontrol	69
3. Sağlık Koruma	70
4. Steril Preparat İmalatı	70
5. Sterilizasyon	74
6. Dönemsel Sterilizasyon	75
7. Aspetik İşlem ve Filtreleme Yoluya Sterilizasyon	77
8. Personel	78
9. Tesisler	79
10. Ekipman	81
11. Steril Ürünlerin Rötüşlanması	81
Referanslar	81
Biyolojik Ürünler	82
1. Bu Yönetmeliklerin Kapsamı	82
2. Prensipler	82
3. Personel	83
4. Tesisler ve Ekipman	84
5. Hayvan Barınakları ve Bakımları	86
6. Üretim	86
7. Etiketleme	86
8. Lot İşlem Kayıtları (Protokoller) ve Dağıtım Kayıtları	87
9. Kalite Güvence ve kalite Kontrol	88
Yazarlar	89
Referanslar	89

İnsanlar Üzerinde Uygulanacak Klinik Deneylerde

Kullanılacak Şüpheli Farmasötik Ürünler	90
1. Giriş Notu	90
2. Genel Düşünceler	90
3. Sözlük	91
4. Kalite Güvence	92
5. Validasyon	92
6. Şikayetler	93
7. Piyasadan Ürün Toplama	93
8. Personel	93
9. Tesisler ve Ekipman	93
10. Materyaller Başlangıç Materyalleri	93
11. Dokümantasyon	94
12. Üretim	95
13. Kalite Kontrol	97
14. Sevkiyat, İadeler ve İmha	97
Referanslar	98
Sıfahlı Bitkisel Ürünler	98
1. Sözlük	98
2. Genel	99
3. Tesisler	99
4. Dokümantasyon Başlangıç Materyalleri Spesifikasyonları	99
5. Kalite Kontrol	101
6. Stabilite Tesleri	101
Referanslar	101
Radyofarmasötik Ürünler	101
1. Bu Yönetmeliklerin Kapsamı	101
2. Prensipler	102
3. Personel	102
4. Testler ve Ekipman	103
5. Üretim	104
6. Etiketleme	105
7. Üretim ve dağıtım Kayıtları	106
8. Kalite Güvence ve Kalite kontrol	106
Referanslar	107

BÖLÜM 5 - DENETİM	109
1. Genel	109
2. Sözlük	109
3. Hedefler	109
4. Öncelikler	110
5. Denetim İçi Hazırlanma	110
6. Denetimin Gerçekleştirilmesi	111
7. Numune toplama ve Test İşlemleri	112
8. Düzeltici/İdari Kararların Takibi	113
Referanslar	113
Farmasötik İlaçların Denetimi	113
Referanslar	119
BÖLÜM 6 - EKLER	121
Ek Belge 1: Tavsiye Edilen Yayınlar ve Dokümanlar	121
Ek Belge 2: İlaç Dağıtım Kanallarının Denetimi	123
Ek Belge 1 : Denetim Kontrol listesi ve Raporun Hazırlanması	
Tüm Dağıtım Kuruluşları İçin Uygulanabilir Denetim	130
Ek Belge 2 : Numuneleme Rehberi	132
Ek Belge 3 : Farmasötik Ürünlerin Taklit,	
Sahte veya Standardın Altında Olduğundan Şüphelenildiğinde Denetim Kılavuzu	133
Ek Belge 4 : Numune Kabul Formu	134